

ერთი მარცვალ მგესუმზირასავით

ერთხელ მართლაც მოახდინა ღმერთმა სასწაული და ერთ-ერთი მორიგი ჩხუბის დროს მე დავეყრუედი. მასვეს რაღაც წამლები და მიგარეს გამოკვლევები. რას არ ეცადნენ, მაგრამ სამი დღე არაფერი მესმოდა. ვხედავდი მშობლების შეშფოთებულ სახეებს, მათ უმწეოდ ამოდრავებულ გუჩებს, ვხედავდი რა სასოწარკვეთილი ემხობოდა დედა წესით ჭრიალა საწოლზე, ვხედავდი, როგორ ესროდა ჩემი ატირებული პაგარა ძმა ხის კუბიკებს კედელს, მაგრამ არაფერი მესმოდა...

როცა ჩემი ნაჩხუბარი მშობლები შერიგებას გადაწყვეტდნენ ხოლმე, მამის ოთახში შედიოდნენ, კარს კეტავდნენ და იქიდან ან განათებულები, ან შეშლილები გამოდიოდნენ. ეს მოლაპარაკებები მათ შორის ზოგჯერ რამდენიმე საათი გრძელდებოდა და მთელი ამ დროის განმავლობაში, მე ათას სამკითხაო თამაშს ვიგონებდი იმის დასადგენად, შეძლებდნენ თუ ვერა შეთანხმებას. მაგალითად, ლოგინის უშველებელ გადასაფარებელზე, რომელზეც უთვალავი კუბიკი ეხატა, გათვლას ვიწყებდი. პირველ კუბიკს რომ ვადებდი თითს, ვამბობდი: “შერიგდებიან” მეორეზე – “ვერ შერიგდებიან” მესამეზე – ისევ “შერიგდებიან” და ასე, ვიდრე გადასაფარებელის ბოლოში არ გავიდოდი. უკანასკნელ კუბიკზე ამოსულ სიგყვას კი იმის მიწინააღმდეგ ვთვლიდი, რაც ცოცხალი ხანში მამას ოთახიდან გამოსული მშობლების სახეებზე უნდა წამეკითხა... ან ჩვენს იაღონს ვაკვირდებოდი გალიაში და ვფიქრობდი: ვიდრე ხუთასამდე დავითვლი, თუ გალობას დაიწყებს, აუცილებლად შერიგდებიან-მეთქი... ისე ძალიან მინდოდა ისინი ერთად ყოფილიყვნენ, მზად ვიყავი ათასი სიგიჟე გამეკეთებინა და ღმერთს ვეუბნებოდი: აი, მე შევჭამ სკოლის ეზოში ამოსულ სამ სხვადასხვანაირ ბალახს და არ მოკლა დედაჩემი დღეს, თუ ბევრს იტირებს. ან: აი, მე გავიჭრი თითს პასკიდან ამოცლილი მამბარით, ოღონდ, თუ მამა დღეს ყვირილს დაიწყებს, დამაყრუე...

ჰოდა, ერთხელ მართლაც მოახდინა ღმერთმა სასწაული და ერთ-ერთი მორიგი ჩხუბის დროს მე დავეყრუედი. მასვეს რაღაც წამლები და მიგარეს გამოკვლევები. რას არ ეცადნენ, მაგრამ სამი დღე არაფერი მესმოდა. ვხედავდი მშობლების შეშფოთებულ სახეებს, მათ უმწეოდ ამოდრავებულ გუჩებს, ვხედავდი რა სასოწარკვეთილი ემხობოდა დედა წესით ჭრიალა საწოლზე, ვხედავდი, როგორ ესროდა ჩემი ატირებული პაგარა ძმა ხის კუბიკებს კედელს, მაგრამ არაფერი მესმოდა... სამი დღის შემდეგ კი გათოვდა. ეს დილაუთენია მოხდა. გაუგებრად დედაჩემი და ვუთხარი: ფარდები გადაწიე და ნახე, ძალიან ხმამაღლა თოვს და ამან გამაღვიძა-მეთქი. მართლაც გათოვებულიყო. გადათეთრებული ვაჟა-ფშაველას ძეგლი ღმერთივით იდგა ჩემი აივნის წინ და ვერაფერს მპირდებოდა. მე კი მინდოდა ვინმე ძლიერი და კეთილი, რომ ისე დავპაგარავებულიყავი, მის ჯიბეში ჩავმძვრალიყავი და ერთი მარცვალ მგესუმზირასავით გავყუჩებულიყავი იქ შეუმჩნევლად. ახლა მე 45 წლის ვარ და 4 შვილს ვზრდი, მაგრამ ბოლო წლებია, მთავარ პრობლემად ის მექცა, რომ ბავშვი მაია აღმოცენდა უცებ ჩემში და თუმცა არაფერს მეუბნება, მისი ღუმელიც მუხტათ სასოწარკვეთილი ხმაურივით შემზარავია. ამის გამო ფსიქოლოგებთან სიარულიც მომიწია, მაგრამ ვერაფერს შეძლო ამ ბავშვის ჩემთან შემორიგება, რადგან იგი იმისთვის, რაც წლების განმავლობაში უხმოდ ითმინა, ახლა გვთხოვდა მეც და სამყაროსაც პასუხს. პასუხი კი ჩვენ არ გვქონდა...

მე შიშში გავიზარდე. უამრავ შიშში: რომ მამა, რომელსაც ვუყვარდი, ერთხელ, დაყვირების დროს სახლივით დამანგრევედა და მერე თავს მოიკლავდა... რომ დედას სამსახურიდან დამირეკავდნენ ერთ დღეს და მეტყობდნენ, რომ უცებ, ლექციის ჩაგარებისას მოკვდა. რომ მუსიკის მასწავლებელი ისევ დამცინებდა იმის გამო, რომ გირილის დროს წამოსული სურდოს მოსაწმენდად, “უპაგრონობის გამო” ცხვირსახოცი არ აღმომაჩნდებოდა... რომ დამრიგებელი თავში ტილებს აღმომიჩენდა და ისევ და ისევ კლასში გამოაცხადებდა ხმამაღლა ამას... არ ვიცი, რამ გაცოცხლა ამდენი წლის შემდეგ ამდენი ძველი შიში ჩემში, მაგრამ ფაქტია, მათ გყვეოდაში სრულიად უძლური ვიდექი და უუნარო. და როგორც ბავშვობისას ვერ ვიცავდი თავს ვერასდროს და ვერავისგან, ახლა ამ ბავშვი მაიასაგან ველარ ვიცავდი თავს. ის კი პასუხს მთხოვდა. მეხსიერებამ ყველაფერი უკან ამომომიყარა, რაც დამარბული და განუმომპალებული მეგონა. დროთა განმავლობაში ეს ბავშვი მაია მარტო საკუთარი თავის ვერდაცვას კი არა, სხვების ვერდაცვასაც არ მპატიობდა. ყველა ერთ მწკრივში ჩააყენა, ვისაც ჩემს დასანახად დასცინოდნენ და ჩაგრავენ და რომელთა დასაცავადაც არასდროს ხმა არ ამომიღია: ბავშვი, რომელსაც მუდამ მასხრად იგდებდნენ იმის გამო, რომ უმამოდ იზრდებოდა და დედის გვარს აგარებდა. ბავშვი, რომელსაც ჩხუბი არ შეეძლო და ამის გამო მერხზე დააბეს და შარვალი ჩახადეს. ბავშვი, რომელსაც რაღაც დაავადების გამო უცნაური გამომეტყველება ჰქონდა და წებო ჩაასხეს თმებში. ასეთი უამრავი შემთხვევა გაცოცხლდა. მასწავლებლები არასდროს იძიებდნენ ამ ამბებს ღრმად და კლასშიც არავინ იყო ისეთი, ხმამაღლა ეთქვა რამე. ვერც მე აღმოვჩნდი ასეთი. მხალღი ვიყავი მეც. ვერასდროს ვერავინ დავიცავი. ეს სულ მამღვრევედა და იქნებ, ამიგომაც, სპეციალობად ისეთი პროფესია ავირჩიე, რომ მუდამ ბავშვებთან მქონოდა ურთიერთობა – დაწყებითი კლასების მასწავლებელი გავხდი. ეს უფრო დანაშაულის გამოსყიდვას ჰგავდა. ყოველ გაკვეთილზე ისე შევდიოდი, როგორც საკუთარ კლასში ბავშვობისას და მერხებთანაც ჩემი კლასელები ისხდნენ თითქოს და მეც ერთი ბავშვი მაიათი მოსწავლე ვიყავი და მეორე, გაზრდილი მაიათი - გაკვეთილს ვაგარებდი. ამ სიმძაფრემ შემადლებინა ბავშვების თვალებიდან მათი ამბების ამოკითხვის დიდოსტავი გავმხდარიყავი და იქნებ ამიგომაც მენდობოდნენ ყველანი და უამრავ ნათელ და თბილ წერილთან ერთად, ძალიან მძიმე წერილებსაც ვღებულობდი. ამ წერილებში კი მათი მთავარი საწუხარი მშობლები იყვნენ:

“მამა ციხეშია. დედა სულ გირის. ბებია ეჩხუბება არ შეურიგდეთ. ჩუმად ვისმენ, მამაზე რომ ლაპარაკობენ. მაგათ ჰგონიათ, არაფერი ვიცი. მინდა ერთხელ დავიყვირო: ყველაფერი ვიცი და მეც მალაპარაკეთ-მეთქი. ციხე სირცხვილია. ქმარს რომ გამოვრდები, ეგეც სირცხვილია. ცუდად რომ ვსწავლობ, ეგეც სირცხვილია და მაინც ვერ ვსწავლობ კარგად.”

“მამა ისევ გვიან მოვიდა და პირველ სართულზე ჩაცმულმა დაიძინა. მე და დედა მეორე სართულზე ვიწექით. დილით რომ სკოლაში მოვდიოდი, მაშინ ვნახე განსაცმლით ჩადინებული მამა და საფეთქელზე ვაკოცე. მამა აღარ მოდის სახლში ხშირად. ის ტელევიზორში ჩანს ზოგჯერ. მამა ცოგათი ცნობილია, მაგრამ დედა აღარ უნდა ცოლად. მე მიყვარს მამასთან ჩახუტება და თუ დედასთან აღარ იცხოვრებს, სადაც ვნახავ, იქ ჩავეხუტები ხოლმე და ერთხელაც მიხვდებოდა, რომ ჩვენთან ჯობია ცხოვრება.”

“უნდა დამეხმაროთ და ჩემი მშობლები შეარიგოთ. მე ზოგჯერ ხომ ვამბობ თავი მტკივა-მეთქი? სინამდვილეში ვიტყუები და მინდა ჩემს მშობლებს შევეცოდო და თქვან: ოღონდ ეს გყავდეს კარგად და არადასოდეს ვიჩხუბებთო.”

მეც ვწერდი წერილებს: ხან მშობლებს, ხან მასწავლებლებს და ხან ნათესავებს, მაგრამ ვერასდროს ვბედავდი ეს წერილები ადრესატებითვის მიმეცა. ვერაფერს მიხვდებოდნენ და იმიტომ. ერთხელ ღირეჭტორსაც დავეუწერე გრძელი წერილი, რაგომ არ მიყვარს სკოლა, მაგრამ ვერც მისთვის გავბედე გადამეცა ეს წერილი, რადგან ვიცოდი, აუცილებლად დამსჯიდნენ და დასჯის ყველაზე საშიში ფორმა ჩემთვის სკოლიდან გარიცხვა და მშობლების დაბარება კი არა, დაყვირება იყო. როცა ვინმე მიყვიროდა, მე ვხედავდი, როგორ სწრაფად მოდიოდნენ გორნალოს ბორბალივით დაბზრიალებული ბგერები ჩემკენ და მეგონა ისე ვიფქვებოდი, როგორც წისქვილში ხორბლის მარცვლები, ან ელექტროსაფქვაკში – ყავა... ამ დანამცეცების ისე მეშინოდა, მუდამ წესიერი ვიყავი და ამ ჩემს საზარელ წერილებს სკოლის გვერდით რომ თხრილები იყო, იქ ვმარხავდი. მაშინ ქავთარაძის ქეჩა ბოლომდის გაჭრილი არ იყო და სახლების ასაშენებლად საძირკვლებს თხრიდნენ, გზის გასაყვანად ბორცვებსაც ასწორებდნენ და ეს უწესრიგო სიფრცე იყო ჩემი ყველაზე მშვიდი სამყოფელი, ჩემი ხმამაღლა ვერთქმული სიგყვების სასაფლაო და ახლა, წლების მერე, როცა ამ ქეჩაზე მიწვეს გავლა და ამ კორპუსებს ვუყურებ, სულ მიკვირს რაგომ არ ხმებიან ეს სახლები იმ ხეებივით, რომელთა ფესვებშიც მხამია ჩამარხული...

ჩემი შვილები მეუბნებიან: მგონი, შენ ჩვენზე პაგარა ხარო და მე ეს მაფრთხობს, რადგან მინდა, ამ ოთხს ჩემს გვერდით დაცულობის განცდა ჰქონდეთ და აბა, ბავშვს თუ ხედავენ ჩემში, ეს დაცულობის შეგრძნება როგორღა ექნებათ-მეთქი... ფაქტია, რაც ღრო გადის, “დიდობანას” ვეღარ ვთამაშობ ისევე ნიჭიერად, როგორც ამას წლების წინ, თოჯინები რომ მყავდნენ შვილებად, მაშინ ვახერხებდი... და მოგჯერ ვფიქრობ, იქნებ ეს არც ისე საშიშია – საერთოდ აღარ ითამაშო ეს “დიდობანა” მით უფრო, თუ კაცმა არ იცის რას ნიშნავს იყო “დიდი”.

მაია სარიშვილი